

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Visio imaginaria proponitur, eiúsque literalis sensus traditur. Sectio Prima.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

parte acutus: ut in ipso percussat gētes. Et ipse reget eas in virga ferrea: & ipse calcet torcular vini furoris irae Dei omnipotentis. Et habet in vestimento, & in femore suo scriptum: Rex regum, & Dominus dominantium. Et vidi unum Angelum stantem in sole, & clamavit voce magna dicens omnibus aëribus, quae volabant per medium caeli: Venite, & congregamini ad cenam magnam Dei: ut manducetis carnes regum, & carnes tribunorum, & carnes fortium, & carnes equorum, & sedentium in ipsis, & carnes omnium liberorum, & servorum, & pusillorum, & magnorum. Et vidi bestiam, & reges terrae, & exercitus eorum congregatos ad faciendum praelium cum illo, qui sedebat in equo, & cum exercitu eius. Et apprehensa est bestia, & cum ea Pseudopropheta, qui fecit signa coram ipso, quibus seduxit eos, qui acceperunt characterem bestiae, & qui adoraverunt imaginem eius. Visi missi sunt hi duo in stagnum ignis ardentis sulphure: & ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum, qui procedit de ore ipsius: & omnes aëres satura sunt carnis eorum.

COMMENTARIUM

UNICUM EXEGETICUM

De explanatione huius capitis.

Visio imaginaria proponitur, cuiusque literalis sensus traditur.

I.
Varia lectio.

R

Calitum laticia de Babilonis damnatione.

Ob id agunt Deo gratias.

Rimum audiuit Ioannes quasi vocem tubarum multarum in caelo dicentium: Halleluia, salus, & gloria, & virtus Dei nostri. Nōnulli legunt, Tubarum multarum, vel ut D. Ambrosius & Beda; ceterum, tubarum, legendum est, ut patet ex Graeco contextu, in quo legimus, ὄχι πολλὰς, significaturque infinita prope modum Calitū multitudo; qui simul de meretricis damnatione letabantur, dicebantque: Halleluia, hoc est, laudate Deū: tamque vocem identidem replicabant. Sequitur: Et fumus eius, id est, meretricis, siue Babilonis incendii, quod videlicet cōflagraverat, ascendit in secula seculorum; quia eius supplicia in omnē aeternitatem perdurabit. Secundō, Viginti quatuor seniores, & quatuor animalia ceciderunt in facies suas, & adoraverūt Deum sedentē super thronū, dicentes: Amen, Halleluia. Quoniam prestantissimi quinque Sancti, & Heroes, Praelati, ac Doctores Ecclesie, qui per viginti quatuor seniores significatur, & quatuor Evangelistae in quatuor animalibus adscripti de eo Babilonis incendio, & in die iudicii pro reliquis omnibus Beatis Deo gratias immortales egerūt: quā ob causam dicuntur cecidisse in facies suas, quod non dicitur fuerat de tribus, in quibus inferiores sancti exprimitur Terū,

Tertio audita iterum est quasi vox turbæ magnæ, & sicut vox aquarum multarum, & sicut vox tonitruorum magnorum dicentium: *Halleluia, quonia regnavit Dominus Deus noster omnipotens. Gaudemus, & demus gloriæ ei, quia venerit nuptiæ agni, & uxor eius preparavit se.* Significatur post gratias illas habitas, actasque à viginti quatuor senioribus, & quatuor animalibus omnes omnino cœlites lætabundos acclamasse & plausisse, quod iam dies iudicij adveniret, perfecta que Christi cum Ecclesia forent nuptiæ in ipsa beatitudine celebrandæ, ipsaque Ecclesia, quæ est Christi uxor, iâ parata esset, vestitaque omni indumentorum hoc est, virtutum, gratiarumque plenitudine idonea iam esset, quæ ad spõsi thalamum admitteretur. Unde subiungitur: *Datumque est illi, ut cooperiat se byssino splendenti, & candido. Byssinum, inquit, Ioan. iustificaciones sunt sanctorum.* Quibus verbis significat sponsa ornata esse byssinũ, hoc est, iustificaciones, siue merita sanctorum, suamamque innocentiam, & vite puritatẽ: est enim byssinũ genus lini tenuissimũ & candidissimũ. Quarto, dictũ est Ioanni ad Angelo, qui ei loquebatur: *Scribe: Beati, qui ad cœnam nuptiarum Agni vocati sunt.* Tunc Ioannes cecidit ante pedes Angeli ad eum adorandum: quod ita abhorruit Angelus, ut ei quàm primum diceret: *Vide, nesceris: conserui enim sum, & fratrum tuorum habentium testimoniũ Iesu, Deum adora.* Quo loco per habentes testimoniũ Iesu intelligit communis expositio, quam sequuntur Ambr, Beda, & Rupert. Prophetas, qui propter spiritum prophetiæ dicuntur habere testimoniũ Iesu. Idẽque disertè explicavit Angelus, cum subiunxit: *Testimoniũ enim Iesu est spiritus prophetiæ.* Et luculentius adhuc capite ultimo, cum dixit: *Et fratrum tuorum prophetarum.* Iuxta quam sententiã, quæ vera est, non solum sunt accipiendi Prophetæ legis veteris, sed multo etiam magis ij, qui tempore Ioannis habebãt spiritum prophetiæ.

Sponse Christi ornamenta.

Per habentes testimoniũ Iesu Prophe-ta intelliguntur.
Ambrg.
Beda.
Rupert.
Apo. 22. 9.

Quinto, Vidit Ioannes cælũ apertum: *Et ecce equus albus: & qui sedebat super eum, vocabatur fidelis, & verax: & cum iustitia iudicat, & pugnat.* Communis expositio per equum album humanitatem Christi accipit propter puritatem: per sessorem, siue equitem verbũ Dei, quod humanitatẽ in unitatem suæ personæ assumpsit: nec locus, quidquid aliud dicãt Galiam expositionem patitur. Paulõ enim post subiungitur: *Vocabitur nomen eius verbum Dei.* Apellatur hoc loco Christus *fidelis, & verax:* quia fidem olim datam de aduentu suo ad iudicium de remunerandis predestinatis ac puniendis reprobis in fine mundi cumulatissimè soluet. Ad significandam verd summam eius in iudicando æquitatem dicitur cum iustitia pugnare, hoc est, nunquam iniustum bellum mouere. Sexto, *Oculi eius sicut flamma ignis:* (quod iracundiam, & furorem in damnandis impiis demonstrat) *& in capite eius diademata multa:* quia omnem in omni genere potestatem, & uniuersa regna in se vno continet. Habet nomen scriptum, quod nemo nouit nisi ipse, quia nomen eius, quod est verbum Dei, à creata intelligentia comprehendere non potest. Septimo, *Erat vestitus veste aspersa sanguine.* Quidam ex recentioribus existimant hanc vestẽ aspersam sanguine significare cruentum supplicium de persecutoribus sumendum, venturumque Christum ad vindicandum sanguinem sanctorum ab Antichristo, eiusque sectatoribus profusum: sed istam tamen vestem aspersam sanguine non ipsius Christi, sed sanctorum esse. Quemadmodum, inquit, si quis ad ultionem amici occisi procedens ferret secum vestem eius sanguine tinctam, ut sanguinis amici recordatione se magis ad eum vindicandum incitaret. Verisimilior tamẽ est communis expositio, hanc vestem eiusdem Christi esse, & ipse contextus sonat, non verd sanctorum: atque adeo indicari humanitatem Christi olim à Iudæis sanguine cruentatam, & etiam nunc

Humanitas Christi equus albus. Verbum scriptor.

Christi in impijs furor, hoc nomen potestatis.

Nomen eius incomprehensibile.

Christi vestis aspersa sanguine quid sit.

Illius humanitas per eam intelligitur.

vulnerum cicatricibus rubicundam. Accedit, quod Christus potissimum non tam ad Sanctorum sanguinem, quam ad suum ipsius vindicandum in iudicium procedet, ut rectius suam ipsius vestem, id est, carnem tinctam sanguine, quam Sanctorum ostentare debeat.

II Nam quod corpus Christi vestimentum cruentum sanguine appellari soleat in factis literis, patet ex illis verbis Esaiæ 63. *Quis est iste, qui venit de Edom, tinctus vestibus de Borsia? iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis sue: Ego, qui liquor iustitiam, & propugnator sum ad salvandum. Quare ergo rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua, sicut calcantium in torculari? Torcular calcanti solus, & de Gentibus non est vir mecum: calcavi eos in furore meo, & conculcavi eos in ira mea: & aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea, & omnia indumenta mea inquinavi. Quo loco quamvis*

quoad literam sermo sit de Christo ad instar Regis victoris, qui propter multitudinem hostium à se occisorum in praelio totus sanguine tinctus revertitur, ut ex ipso contextu manifestum est: non desunt tamen, qui per rubra vestimenta humanitatem Christi accipiant suo ipsius sanguine in passione aspersam, & cruentatam, ut sit sensus, de sanguine quidem hostium, hoc est, demonum metaphoricè, tinctum fuisse, quod eos scilicet vicerit, ac debellaverit: id tamen per suam ipsius passionem, & sanguinem praestitisse, ut ipsa passio victoria appelletur; & sanguinem proprium fundere re ipsa fuerit hostes suos interimere, & usque ad interfectionem delere. Ita enim hunc locum intellexit Tertul. lib. quarto adversus Marcionem, cap. 40. *Spiritus, inquit, propheticus veluti iam contemplantus Dominum ad passionem venientem, carne scilicet vestitum ut in ea passum, cruentum habitum carnis in vestimentorum rubore designat, conculcat, & expresse vi passionis tanquam de torculari, quia exinde quasi cruentati homines de vini rubore descendant, iuxta illud: Lababit in vino stolam suam, & in sanguine vine pallium suum: stolam & amictum carnem demonstrans, & vinum sanguinem. Vbi cernis Tertull. indumentum Christi rubrum non de hostium cruore, sed de suo ipsius sanguine accipere: eodemque modo vestem hanc aspersam sanguine accipiendam esse, ut merito existimari possit Ioannem hoc loco caput Esaiæ citatum interpretari voluisse.*

Tertul. *Gen. 49. 11.* *Octavus. Exercitus, qui sunt in celo, sequebantur eum in equis albis vestiti byssino albo, & mundo. Hunc locum illustravit D. Gregor. lib. 31. Moral. cap. 12. Equus, inquit, est vnicuique sanctæ animæ corpus suum, quod videlicet novit & ab illicitis continentia freno restringere, & rursus charitatis impulsu exercitatione boni operis relaxare. Equitis ergo nomine anima sancti viri exprimitur, quæ iumentum corporis bene subditum regit: vnde & Ioannes Apostolus in Apocalypsi Dominum contemplantus ait: Et exercitus, qui sunt in celo, sequebantur eum in equis albis: multitudinem quippe sanctorum, quæ in hoc martyrij bello sudaverat, rectè exercitum vocat: qui idcirco in equis albis sedere describuntur, quia eorum corpora & luce iustitiæ, & castimonie candore claruerunt. Hæc ille. Byssinum autem album, & candidum tum vitæ puritatem, tum gloriæ candorem significat, nisi iuxta ea, quæ superius dicta sunt, sanctorum præclara merita malis accipere: siquidem ex Ioanne habemus byssinum candidum esse iustificationes sanctorum. Quæ verò de gladio acuto ex Christi ore procedente, dicuntur, deque virga ferrea, in qua gentes gubernabit, fusè explicata sunt capite primo. Illud hoc loco Ioannes adiunxit, quod habet in vestimento, & in femore scriptum: Rex regum, & Dominus dominantium: quam sententiam inferius illustrabimus.*

III *D. Gregor. Cuiusque illi anima equus, corpus equus.* *Byssinum album vitæ candidum, & gloriæ.*

V. Nondè, Vidit Ioannes unum Angelum stantem in sole; qui clamavit voce magna omnibus aurbus, quæ volabant per medium cæli: *Venite, & congregamini*

ad

cenam magnam Dei, ut mādūcētis carnes Regum, & carnes tribunorum, & carnes fortium, & carnes equorum, & sedentium in ipsis, & carnes omnium liberorum, & seruatorum, & pu-
 fillorum, & magnorum. Metaphoricè exprimitur magnitudo victoria, quam Chri-
 stus de Antichristo, eiusque sectatoribus comparabit. Quemadmodum enim
 commisso aliquo magno praelio, portaque victoria solent ad occisorum castra
 vultures, alieque aues carniuoræ aduolare, cadaueribusque saturari: ita modò
 victis, prostratisque omnibus Christi hostibus quasi ad eorum cadauera sub ea-
 dem metaphora omnes volucres conuocantur. Aut certè ita, vt verba sonant,
 accipiendum est, (vt plerique sentiunt) magnam scilicet futuram sectatorū
 Antichristi stragem, Deo nimirum ignibus, & fulgurū multitudine è cælo pugnan-
 te, ad quorum cadauera deuoranda volucres vndique aduolare debeant. Hac
 enim similitudine in sacris literis qualibet magna strages, & cædes significari
 solet, veluti Hieremiæ septimo. *Et erit morticinium populi huius in cibos volucris cæ-
 li, & bestis terræ: & non erit, qui abigat.* Et Ezech. 39. *Dic omni volucris, & vniuersis ani-
 mabus, cunctisque bestis agri: Conuenite, properate, cōcurrite vndique ad vltimam meam, quam
 ego immolo vobis, vltimam grandem super montes Israel: vt comedatis carnem, & bibatis
 sanguinem. Carnes fortium comedetis, & sanguinem principum terræ bibetis.* Quoniā ve-
 rō omnes Principes, Reges, ac Dynasta Antichristi partibus adherent: idcir-
 co fit mentio Regum, tribunorum, & fortium. Et quoniam etiam hæc victoria
 erit clarissima, Antichristique euersio per Christum toto orbe notissima: idcir-
 co Angelus, qui hanc victoriam denuntiat, in sole quasi in loco perspicuo & ce-
 leberrimo stare describitur, magnaque voce conclamare.

Magna stra-
 ges in Scri-
 ptura qua si-
 militudine
 explicetur.
 Hier. 7 31.
 Ezech. 39. 17.

Postremò, Exitus praelij describitur verbis consequentibus. *Vidi, inquit, bestiam,*
 hoc est, Antichristum, & Reges terræ, & exercitus eorum congregatos ad faciendum pra-
 elium cum illo, qui sedebat in equo, id est, cum Christo, & cum exercitu eius, id est, cum
 omnibus fidelibus. *Et apprehensa est bestia, & cum ea pseudopropheta, hoc est, insignis
 ille prædicator Antichristi præcursor, de quo sæpe diximus. Qui fecit signa coram
 ipso, id est, coram Antichristo, quibus seduxit eos, qui acceperunt charactere[m] bestia, &
 qui adorauerunt imaginem eius.* Explicata sunt hæc fusè in superioribus. *Et vini missi
 sunt hi duo in stagnum ignis ardentis, & sulphure:* nam vt eodem loco diximus, Anti-
 christus, & eius præcursor viui à terra absorbendi sunt; quemadmodum manife-
 stè colligitur ex his verbis. *Et ceteri, inquit Ioannes, occisi sunt in gladio sedentis super
 equum, qui procedit de ore ipsius.* Hæc est literalis huius capituli explicatio: nunc præ-
 cipuas sententias breuiter percurramus.

VII.
 Praelij scilicet
 exitus.

Quid vox Halleluia significet.

Audui quasi vocem turbarum multarum in cælo dicentium, Halleluia.

SECTIO II.

Quoniam vox hæc non solum hoc capite ponitur, sed etiam creberrima est. **I.**
 In sacris literis, non erit abs re, quæ sit eius germana vis, & significatio, ex-
 plicare. Primum itaque posita reperitur Psalmo 104. & viginti psalmis pro titu-
 lo inscribitur, in quibus omnibus magnifica Dei opera celebrantur, magnā-
 que in eis est exultatio. Quæ est annotatio Cassiodori in psalmum 104. in cuius
 psalmi titulo quidam vnum *Halleluia*, alij duo ponunt. Nimirum D. Hieron.
 hanc regulam dicit esse tenendam, vt vbiunque duo *Halleluia* præscribuntur

I.
 Vbi reperia-
 tur vox Hal-
 léluia.
 Cassiodor.
 Regula ex
 D. Hieron.
 de eadem,